

Manuel Hernández-Silva

Venezuela je moje duše, Španělsko je moje srdce

Mirka Stipková

Španělský dirigent s venezuelskými kořeny Manuel Hernández-Silva vystoupil na významných mezinárodních festivalech a pravidelně hostuje se zahraničními orchestry. Během své kariéry zaujímal post vrchního dirigenta Córdobského orchestru a pět let jako hlavní hostující dirigent úzce spolupracoval s Orchestrem Simóna Bolívara z Caracasu. V současné době je šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Symfonického orchestru města Malagy. Studium absolvoval na Konzervatoři města Vídně. Už při studiu sbíral mnohá ocenění, například první cenu v soutěži Forum Jünger Künstler, kterou získal za dirigování Vídeňského komorního orchestru v proslulém koncertním sále Konzerthaus. Jeho repertoár zahrnuje zejména hudbu klasicismu, dále skladby německého a ruského romantismu a také hudbu španělské a latinskoamerické proveniencce. Patří i k vyhledávaným pedagogům, vede mezinárodní dirigentské a interpretační kurzy a věnuje se přednáškové činnosti. 18. července 2015 vystoupí den po zahajovacím koncertu na Mezinárodním hudebním festivalu Český Krumlov a bude řídit Moravskou filharmonii Olomouc.

Na MHF Český Krumlov přijíždíte již potřetí, dirigoval jste tu v roce 2007 Carmina Burana a v roce 2012 koncert klavírního virtuosa Konstantina Scherbakova, který přednesl Čajkovského Koncert č. 1 b moll. Letos představíte program k počtě Petru Iljiči Čajkovskému, kromě toho zazní i Ravelovo Bolero. Jaký máte vztah k tomuto re-

pertoáru? Čajkovského dílo je pro interpretu téměř povinné. Čajkovského hudba překypuje energií, cítíme v ní vnitřní výkřik, který vyvěrá v nádherných tónech. Je však i mnohem přemýšlivější, než by se mohlo na první pohled zdát. V letošním roce slavíme 175. výročí jeho narození, Poctu Petru Iljiči Čajkovskému je proto třeba chápat jako obrovský dík za všechno tu krásu, co nám zanechal. Ravelovo Bolero má nádech španělského lidového tance, starobylého a elegantního. I když jsem původem Venezuelan, cítím se být i Španělem a naše země mají stejné kořeny lidové hudby.

Dirigujete obecně raději skladby notoricky známé, nebo novinky či zapomenutá díla? Se stejnou oddaností diriguji všechno, co mě zajímá a dojmá. Vyrostl jsem na Mozartově hudbě a Mozart pro mě vždy znamenal něco opravdu specifického, hlubokého a intimního. Dirigoval jsem ho tolikrát a mám tolik jeho partitur a knih a dokumentů o něm, že se k němu mohu vrátet opravdu často. To, co mě naučilo studium Mozartovy hudby, mi bylo základem pro všechno ostatní. Snažím se být mnohostranným dirigentem. Hudba je nesmírně bohaté umění, dnes můžu být dojat Brahmovým Německým requiem a za týden se ponesu v rytmu tanců od Alberta Ginastery nebo se ponořím do studia Sibeliovy skladby. Anebo budu spolupracovat s některým současným skladatelem na uvedení jeho nového díla. Nemám žádné preference, mám jen to, co mají všechny lidské bytosti: různá duševní rozpoložení.

Po koncertě na festivalu v Českém Krumlově jste se před třemi lety svěřil, že jste si k české hudbě už v dětství vytvořil vřelý vztah díky tomu, že vaším učitelem byl český hudebník Emil Friedman. Jak se váš vztah k české hudbě od dětství do současnosti vyvíjel? Tato otázka mi evokuje mnoho vzpomínek na nádherné období, které už je dávno pryč, ale stále si je uchovávám v paměti. Mistr Friedman nás učil krásné české písně. První, kterou jsem s ním jako dítě ve sboru zpíval, byla Smetanova *Má hvězda*. Zpívali jsme ji na všech koncertech. Potom nás naučil Dvořákovu *Když mne stará matka*. Někdy v patnácti letech jsme s ním hráli symfonii *Z Nového světa* a *Mou vlast*, byly to naše nejoblíbenější skladby, společně s Dvořákovým *Americkým kvartetem*. Později jsem často dirigoval Smetanu, Dvořáka, Martinů či Janáčka – a doufám, že jsem dobrým „ambasadorem“ české hudby v zahraničí. Letos jsem ve svém orchestru zařadil do programu všechny tyto skladatele, v příští sezoně budu dirigovat dvě symfonie Bohuslava Martinů. Hudba každého z těchto autorů je velmi specifická, ale přesto pro mě česká hudba představuje charakteristický zvukový svět, který nazývám „českým expresionismem“. Je v ní barvitá melodika a melancholie – například motivy, jimiž začíná Čtvrtá symfonie Bohuslava Martinů, nebo široký Smetanův výraz se silným popisným charakterem, národně zbarveným a zároveň romantickým. Vzpomínám si, když jsem poprvé dirigoval Janáčkovy skladby – *Sinfoniettu* a *Tarase Bulbu*, cítil

jsem v té chvíli, jakou stopu ve mně jeho hudba zanechává.

Máte kromě již jmenovaných nějaké oblíbené skladatele či některá období hudebních dějin? Jak jsem již řekl: umění a umělec reflektují duševní rozpoložení. Realita hudebního momentu je jedinečná a neopakovatelná. Když vystupuji na pódium jako dirigent, uvědomuji si, že mnohem důležitější než já je tvůrce, který dílo napsal. Existuje zde hluboká dualita, protože dílo se vyjadřuje skrze nás a my zase díky němu. Miluji a respektuji svou práci a každý den děkuji životu a Bohu, že mi bylo dáno žít život s Mozartem, Brahmssem, Beethovenem, Dvořákem, Janáčkem, Martinů, Brucknerem, Fallou, Ravelem, Čajkovským, Sibelii, Šostakovičem, Stravinským, Puccinim, Straussem... Hudba má tu přednost, že je nikdy nekončícím uměním – hudební dílo je při každé repríze znovu „vzkříšeno“.

Často spolupracujete s českými orchestry (SOČR, Janáčkova filharmonie Ostrava, Severočeská filharmonie Teplice ad.) i sólisty. Čím je to dáno? Do České republiky jsem se poprvé dostal díky svému zdejšímu agentovi Lubomíru Herzovi. Je to neobyčejný člověk, který mě také naučil tuto zemi milovat, a mohu říci, že se stal mým velmi blízkým přítelem. Právě on mi umožnil hostování v českých orchestrech. Pak se začalo dařit i to, že mě pozvali znovu, což je nejlepší ocenění, jehož se může umělec dostat. S českými orchestry hostuji velmi rád a opětovné setkání je vždy příjemné. S Moravskou filharmonií Olomouc, s níž vystoupím v Českém Krumlově, už jsem měl taky možnosti spolupracovat, je to skvělý orchestr a moc se na ten koncert těším. Pokud jde o sólisty, v příští sezóně mě čeká například spolupráce s houslistou Josefem Špačkem, jehož doprovodí Symfonický orchestr města Malagy.

Jakým způsobem hledáte nový repertoár a jak studujete skladbu, kterou se chystáte s orchestrem poprvé provést? Snažím se mít uši nastražené novým skladbám. Mám hodně přátel skladatelů, s nimiž jsem v neustálém kontaktu. Zrovna dnes jsem se vrátil z Madridu, kde jsem s jedním skladatelem studoval partituru, kterou budu v listopadu dirigovat. Někdy vyhledávám díla, o nichž jsem se dočetl v hudebním časopise a zaujala mě, jindy je to jednoduše náhoda. Když poprvé studuji nějakou skladbu, sednu si k pianu, otevřu partituru na první straně a pomalinku ji čtu a zpívám si ji. Zpívám všechno, co zvládnou, zlepšuje se tím zvuková představitelost. Zpívání je při studiu partitury naprosto zásadní. Nad novou partiturou obvykle strávím přibližně sto hodin – při studiu je nejdůležitější disciplína.

Nejčastěji dirigujete samozřejmě koncerty klasické hudby, ale přijde někdy nabídka i na jiný žánr? Řídil jsem koncerty venezuel-

ské lidové hudby, je to hudba velmi bohatá na rytmy a melodie. K jiným žánrům jsem zatím neměl příležitost.

Pocházíte z Venezuely, v současné době však uvádíte španělskou národnost. Jak vnímáte své venezuelské kořeny a proč vám později přirostlo k srdci právě Španělsko? Jmenuji se Hernández a koncové „z“ vyslovuji tak, jak se vyslovuje ve Španělsku. Venezuela a Španělsko jsou spojené historií a jsou to dvě pokrevní sesterské země, i nad rámec politiky. Mám obě země stejně rád, narodil jsem se ve Venezuele a mám v paměti vůni této země, vzpomínky z dětství a z let, kdy jsem tam žil. Jsem Venezuelan naturalizovaný ve Španělsku a také Španěl narozený ve Venezuele. Nebo jinými slovy, Venezuela je moje duše, Španělsko je moje srdce.

Přivedlo vás k hudbě rodinné prostředí? Na který nástroj jste hrál předtím, než jste se stal dirigentem? Moje rodina má spíše poetickou než hudební tradici, ale přesto se v ní pěstovalo i velké nadšení pro hudbu. Hudba se u nás doma také hodně provozovala, chodili k nám skvělí lidoví muzikanti. Zažil jsem velkolepé okamžiky a měl jsem možnost poslouchat opravdové skvosty. V dětství jsem zpíval ve sboru, potom jsem začal hrát na housle a na violu. Ve Vídni jsem pokračoval s violou, než jsem se zcela soustředil na studium dirigování. Chodil jsem, jak už bylo řečeno, do školy českého emigranta Emila Friedmana v Caracasu, kde jsme se hudbě věnovali každý den – ráno jsme vždy půl hodiny zkoušeli se sborem a orchestrem a odpoledne po vyučování pokračovaly další hudební kurzy. Ve školním orchestru jsem hrál u prvního pultu na violu, potom jsem několik měsíců působil v Orchestru Simóna Bolívara v Caracasu a pak jsem odjel studovat do Vídně. Zažil jsem toho v orchestru hodně, například Beethovenovu Osudovou, na to se nedá nikdy zapomenout.

Nastal ve vašem životě nějaký moment, který rozhodl právě o budoucí dráze dirigenta? Když jsem v dětském sboru zpíval Heilig, Heilig od Franze Schuberta, rozplakal jsem se dojetím. Bylo to něco, co mi proniklo až do nehlubšího nitra. O několik let později mě vedoucí sboru Vivian Tabusch nechal dirigovat jeden madrigal a v posledních letech ve škole mě jmenovali dirigentem sboru, takže jsem začínal rolí sbormistra.

Studoval jste na Vídeňské konzervatoři. Jaké kvality či zkušenosti vám toto prostředí dalo do profesního života? Do Vídně jsem přijel ve svých osmnácti letech a bylo to jako přesunout se strojem času. Procházel jsem se ulicemi a objevoval jsem Haydna, Mozarta, Schuberta, Beethovena, Brahmsa, Brucknera, Mahlera. Bylo pro mě naprosto fascinující hledat místa, kde žili a pracovali, bylo to vzrušující. Měl jsem to štěstí, že jsem studoval u ředitele orchestru Reinhar-

da Schwarze. Byl to můj „hudební otec“, ukázal mi cestu, naučil mě studovat, chápat hudbu, milovat knihy. Další zážitky mi přinášela Vídeňská filharmonie s Leonardem Bernsteinem, Carlosem Kleiberem, Vídeňská opera... Vídeň byla pro mě velkou inspirací. Žil jsem tam téměř dvacet let.

Svůj domov máte nyní ve Španělsku. Je město, v němž žijete, pro hudebníky inspirativní, pokud jde o příležitosti i celkovou atmosféru? Žiji v malém městečku, které je známé pěstováním vína a výrobou sýra Manchego. Jmenuje se Villarobledo, nachází se v regionu La Mancha, v zemi Dona Quijota, dvě hodiny od hlavního města Madridu. Tady v městečku není kulturní život. Tedy je – víno a sýr, ty jsou skvělé. Nikdo tu se mnou nemluví o práci, žiji si klidným životem se svou ženou, doma studuji a připravuji se na to, co mě čeká. Víc nepotřebuji.

S profesí dirigenta je spojeno časté cestování. Vyhovuje vám tento způsob života, nebo jste spíše domácí typ a cestování berete jako nutnost? Mám rád rovnováhu, to je pro mě zásadní. Snažím se zorganizovat si život tak, abych měl čas na odpočinek, ten klid, který člověk najde pouze u sebe doma.

Čím relaxujete? Při chůzi a při vaření.

Pouštíte si hudbu i na dovolené, nebo jste hudby přesycen a máte raději ticho? Nikdy na dovolené neposlouchám hudbu, mám rád ticho, to je ta nejkrásnější hudba. Mám rád takovou dovolenou, kdy nic neplánuji – u moře trávím den tak, jak se zrovna utváří.

Pokud se přesto ve volném čase dostanete třeba na koncert, jaký žánr vyhledáváte? Líbí se mi lidová hudba téměř všech zemí. Mám rád dobrý jazz, flamenco, venezuelskou hudbu. Poslouchám všechno možné, a jak vždycky říkám, jsem rád s přáteli. Pak poslouchám třeba i věci, které dávají na YouTube, to je dobrá zábava.

Kromě aktivní hudební činnosti i vyučujete, vedete mezinárodní dirigentské a interpretační kurzy, věnujete se přednáškám. Obhacuje vás práce s mladými hudebníky i ve vaší vlastní práci? Rozhodně. Pracovat s mládeží je ta nejpovzbudivější věc, která existuje. Kromě funkce ředitele Symfonického orchestru města Malagy jsem také uměleckým ředitelem a dirigentem Andaluského mládežnického orchestru, kde působí 120 mladých muzikantů, schopných a plných elánu. Hráli jsme třeba Čajkovského Čtvrtou symfonii, Sibeliovu Druhou symfonii či Dvanáctou symfonii Dmitrije Šostakoviče. V loňském roce to byla Carmina Burana s divadelní skupinou Fura dels Baus v Granadě a tento rok nás táž skupina znovu pozvala k účinkování, tentokrát v premiéře Čarodějny lásky od Manuela de Falla. Práce s mladými lidmi a výuka je posláním, které mám a které nikdy neopustím. ■